

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Sözcük Öğretim Yöntemleri Açısından Değerlendirilmesi¹

Abdullah UĞUR ², MESUT GÜN ³

Özet

Yabancı dil öğretiminde temel amaçlardan biri öğrencilere okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini kazandırmaktır. Sözcük öğretimi de dil öğretiminin temeli sayılan bu becerilerin gelişimine katkıda bulunur. Yeterli düzeyde sözcük bilgisine sahip olmadan bu becerilerin geliştirilmesi mümkün değildir. Bir yabancı dili öğrenmeye başlamanın ilk adımı sözcük öğrenmektir. Sözcük öğrenmek yabancı dil öğrenim sürecinin en başından sonuna kadar devam eden bir süreci içine almaktadır. Bu araştırmada Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında yer alan etkinlikler sözcük öğretim yöntemleri açısından incelenmiştir. Nitel bir araştırma olan bu çalışmanın amaçlarına ulaşabilmek için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre etkinlik sayısı ile kullanılan sözcük öğretim yöntemi sayısı ve öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı en fazla A1 düzeyi ders kitabında yer alırken en az C2 düzeyi ders kitabında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ders kitabı, etkinlik, sözcük öğretim yöntemleri.

Assessment Of The Activities In The Yedi İklim Turkish Teaching Set Textbooks In Terms Of Vocabulary Teaching

Abstract

One of the main objectives in foreign language teaching is to provide students with reading, writing, speaking and listening skills. Vocabulary teaching also contributes to the development of these skills, which are considered the basis of language teaching. It is not possible to develop these skills without having sufficient vocabulary. The first step in learning a foreign language is to learn a word. Learning vocabulary includes a process that continues from the beginning of the foreign language learning process. In this research, the activities in the Yedi İklim Turkish Teaching Set textbooks prepared by Yunus Emre Institute were examined in terms of vocabulary teaching methods. In order to achieve the objectives of this qualitative study, document analysis method was used. According to the findings obtained in the research, the number of activities and the number of word teaching methods used and the number of words intended to be taught are at most A1 level in the textbook, while at least C2 level is in the textbook.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, textbook, activity, vocabulary teaching methods.

¹ Bu çalışma, Doç. Dr. Mesut GÜN danışmanlığında Abdullah UĞUR tarafından hazırlanan “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarının sözcük öğretimi açısından incelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Doktora Öğr., Erciyes Üniversitesi, abduallahugur144@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9843-5517

³ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, mesutgun07@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9663-1066

GİRİŞ

Sözcükler, bir dili oluşturan en önemli yapı taşlarından biridir. Bu yapı taşı sözlü ya da yazılı olmak üzere iletişimin başlatılmasında ve sürdürülmesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksan (2009: 61), sözcüklerin ister konuşmada ister yazıda olsun en güçlü ve en etkili birimler olduğunu belirtmiştir. Yabancı dil öğretiminde de sözcükler önemli bir yere sahiptir. Çünkü yeni bir dil öğrenen kimse dil bilgisi kalıpları ve kuralları ile değil, bildiği sözcüklerle kendisini ifade eder (Demirel, 2013: 87). Nitekim Hacıeminoğlu'nun (2011: 14) ifade ettiği gibi insanın bilgi, kültür ve düşünme yeteneğinin sınırı, bildiği sözcüklerin niceliğine göre çizilmiştir. Sözcükler, kavramların oluşmasında ve kazanılmasında birer semboldür, zihnî gelişimin sağlanmasında da önemli rolleri vardır. Bu bakımdan insan için sözcük kazanımının, dil gelişimi açısından önemi büyüktür (Karatay, 2007: 144).

Sözcük öğrenmek, yeni bir dil öğrenmeye başlamanın ilk adımıdır. Yabancı dil öğretimi, bir dilin dil bilgisi yapılarına ait kurallarını öğrenmeden önce ilk olarak öğrenilmesi amaçlanan dile ait sözcüklerin öğrenimi şeklinde başlar. Wilkins (1972: 111), dil bilgisi olmadan çok az şeyin dil öğrencilerine kazandırılabilceğini ancak sözcük olmadan hiçbir şey kazandırılmayacağını ifade etmiştir. Demirezen'e (1983: 282) göre de dil bilgisi öğretimi yapılmadan bir yabancı dilin çok azı öğrencilere kazandırılabilir ancak sözcük öğretimi yapılmadan öğrencilere hiçbir şey öğretilemez. Çünkü sözcükler anlamı taşıdıkları için yabancı dil öğretiminin yapı taşını oluşturmaktadır. Adıgüzel'e (2004: 54) göre dil öğrenme büyük ölçüde sözcük öğrenme demektir. Sözcük öğrenmenin önemine dikkat çeken Campillo'ya (1995: 48) göre sözcükler, bir dil için temel bir unsurdur ve bunun öneminin dil öğrencileri tarafından fark edilmesi gerekir. Ancak sadece sözcük öğrenmek, yabancı dil öğrenmek için tek başına yeterli olmayabilir. Çünkü sözcüklerin anlamlarının bilinmesi, dil öğrenme sürecinde olan bireyin çevresiyle etkili bir iletişim kurabileceği anlamına gelmez. Sözcüklerin farklı anlamlarının bilinmesi, sözcüklerin dil bilgisi yapıları içerisinde doğru bir şekilde kullanılması önemli konulardır. Wallace (1982: 9), dil öğrencisi için kendisini ifade edebilecek sözcükleri bulamamasını başka bir dilde konuşmadaki en sinir bozucu deneyim olarak görmüştür. Buna göre yabancı dil öğretiminde sözcük öğretimine önem verilmesi gerekmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde derslerdeki birçok etkinlik sözcük bilgisine yöneliktir (Biçer ve Polatcan, 2015: 813).

Sözcük öğretimi, temel olarak bir sözcüğün öğretilmesi amaçlanan dilde anlamının çeşitli yöntemler kullanılarak verilmesi şeklinde açıklanabilir. Güneş (2013: 7), sözcük öğretiminin amacını öğrencinin sözcükleri aktif olarak öğrenmesi, günlük yaşamında kullanması, sözcük bilgi ve becerilerini geliştirerek yaşamına yön vermesi şeklinde açıklamıştır. Sözcük öğretim yöntemleri ise öğretilmesi amaçlanan dile ait sözcüklerin dil öğrencilerine kazandırmada izlenecek olan yolları ifade etmektedir. Bu bağlamda Öz'ün (2003: 198) sözcük kazandırmada izlenecek yollarla ilgili olan sıralamasının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de kullanılması önerilebilir. Öz, sözcük kazandırmada izlenmesi gereken yolları şu şekilde sıralamıştır:

1. Yeni karşılaşılan sözcüklerin doğru söylenmesi sağlanır.
2. Sözcük, yanlışsız tahtaya yazdırılır.

3. Sözcüğün anlamı ya sözlükten buldurulur veya açıklanır.
4. Sözcük bir cümlede kullanılır.
5. Sözcüğün anlamını, kullanımını belirten örnek cümle öğrencilerin defterlerine yazmaları sağlanır.

Göğüş (1968: 19) ise sözcüklerin açıklanmasında, sözcüğün bildirdiği varlığın gösterilmesi, resmiyle tanıtılması, hareketinin yapılması, eş veya zıt anlamının verilmesi gibi yöntemlerin uygulanabileceğini belirtmiştir.

Schmitt (1997), dil öğretiminde etkinliklerde kullanılacak 15 farklı sözcük öğretim yöntemi belirlemiştir. Bunlar;

1. Kelimeyi tekrar tekrar okuma,
2. Kelimeyi tekrar tekrar yazma,
3. Sözlük yardımıyla kelime öğrenimi,
4. Kelimeyi cümle bağlamından öğrenme,
5. Kelimeyi eş anlamı ve zıt anlamı ile öğrenme,
6. Cümle kurarak kelimeyi öğrenme,
7. Kelimeyi öğrenmek için resim kullanımı,
8. Cümle içinde anlamını tahmin ederek kelime öğrenme,
9. Kelime defteri tutma
10. Kelimeyi drama yoluyla öğrenme,
11. Film izleme,
12. Konu çerçevesinde benzer kelimeleri aynı anda öğretme,
13. Kelimeyi gerçek günlük yaşantıda kullanma,
14. Benzer form ve heceleme sahip kelimeleri aynı anda öğrenme,
15. Hatırlatıcı ipucu kullanarak öğrenme (Aktaran: Başutku ve Durmuş, 2018: 144).

Demirel (2004: 116), yabancı dilde sözcük öğretimi yapılırken aşağıdaki seçeneklerin ilgi ve ihtiyaçlara göre dil öğreticisi tarafından kullanılabilmesini belirtmiştir:

1. Gerçek nesnelere ya da örnekler gösterilir.
2. Öğretilecek sözcüğün anlamı jest ve mimiklerle açıklanır.
3. Görsel araçlar kullanılır.
 - a. Dergi, mecmua, gazete resimleri, duvar resimleri, flaş kart, poster, afiş gibi araçlar kullanılır.
 - b. Tahtaya şekil, kroki, resim ya da çizgi resimler (çöp adam gibi) çizilir.
 - c. Film şeritleri, figürinler, dialar (slytalar) ya da tepgez saydamları kullanılır.
4. Amaç dilde açıklama yapılır. Bunun için;
 - a. Daha önce öğretilen sözcüklerden yararlanarak yeni sözcüklerin anlamı açıklanır.
 - b. Öğretilen sözcüklerin eş ya da zıt anlamları verilir.
 - c. Yabancı dilden anadiline geçen sözcükler verilir. Örneğin, radio radyo gibi.

- d. İlk ve son ekler yardımıyla yeni sözcüğün anlamıyla daha önce öğrenilenler arasında ilişki kurulur.
5. Yabancı dildeki sözcükler ile ana dilindeki sözcükler arasında akustik bağ kurulur (Ün, 1984). İngilizce “tie” ile Türkçe “tay” örneğinde olduğu gibi.
6. Sözlük karşılıkları buldurulur.
7. Sözcüklerin anlamını okudukları ya da duydukları bir metinden çıkarmaları, tahmin etmeleri istenir.
8. Yukarıda sıralanan seçeneklerden hiçbiri uygun olmuyorsa gerekli durumlarda ana dilindeki karşılıkları verilebilir.

Akyol (2005), “Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi” adlı kitabında “Kelime Öğrenme ve Kelime Dağarcığını Geliştirme Yolları” başlıklı bölümde sözcük öğretiminde kullanılan ilişkilendirme, gruplandırma, kavram geliştirme, anlam analizi, sözlük kullanma, beyin fırtınası tekniği ve muhtemel (olası) cümleler gibi pek çok yöntem hakkında bilgi vermiştir.

Karakuş (2005), “Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi” adlı kitabında sözcük hazinesini artırma yöntemlerinden okuma, dinleme, konuşma, yazma, gözlem, bulmaca ve kelime defteri hakkında bilgilere yer vermiştir.

Güzel ve Barın (2013: 262) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretmede kullanılabilecek uygulamaları şu şekilde sıralamıştır:

- Resimlerden yararlanma,
- Resimli veya karikatürlü hikâyeler oluşturma,
- Kısa metrajlı filmler,
- Pantomim filmler,
- Bilmece ve bulmacalar,
- Eş ve zıt anlamlı sözcük bulma yarışmaları vb.

Erol (2015), çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan sözcük öğretim yöntemlerine yer vermiştir. Bunlar; eşleştirme, boşluk doldurma, yerleştirme, tamamlama, sınıflandırma, sıralama, eş ve zıt anlamlarını bulma, kelime listeleri, sözlük anlamlarını bulma ve kelime oyunu şeklindedir.

Çal ve Erdoğan (2018: 156), dil öğreticisinin sözcük öğretimi sırasında çeşitli oyun ve etkinlikler kullanabileceğini video, flaş kartlar, bulmaca, hikâye oluşturma, son harften sözcük türetme, tombala, zıddını söyle, eşleştirme vb. birçok oyun ve etkinliğin kullanılabileceğini ifade etmiştir.

Yapılan bu çalışmalardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış ders kitaplarında sözcük öğretimine yönelik etkinliklerde kullanılabilecek 20 sözcük öğretim yöntemi belirlenmiş ve çalışma bu çerçevede geliştirilmiştir. Sözcük öğretim yöntemlerinin belirlenmesinde iki ölçüt dikkate alınmıştır. Bunlar şu şekildedir:

1. Ders kitaplarında etkinlik olarak yer alması. Örneğin; jest ve mimikler, sözcük defteri oluşturma ve gözlem gibi yöntemler bir sözcük öğrenme ve öğretme yolu olarak ifade edilebilir ancak çalışmamızda bu yöntemlere yer verilmemiştir. Çünkü ders kitaplarında etkinlik olarak kendisine yer bulmaz.

2. Etkinliklerde öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin açık bir şekilde yazılması. Örneğin; beyin fırtınası, drama vb. yöntemlerle öğretilmesi amaçlanan sözcükler etkinliklerde belirtilmediğinden söz konusu yöntemler incelemeye dâhil edilmemiştir. Çalışmanın amaçlarından biri sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayılarının belirlenmesidir. Bu amaca uygun olmayan sözcük öğretim yöntemleri incelemeye dâhil edilmemiştir.

Tablo 1: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılması için belirlenmiş olan sözcük öğretim yöntemleri

Sözcük Öğretim Yöntemleri
Görsellerden Yararlanma
Eşleştirme
Boşluk Doldurma
Çağrışım
Sözlük Kullanma
Dinleme
Okuma
Sözlü Anlatımda Kullanma
Yazılı Anlatımda Kullanma
Cümle Kurma
Diyalog
Gruplandırma
İlişkilendirme
Tahmin Etme
Sözcük Türetme
Müzik
Oyun
Bulmaca
Anlam Analizi
Birleştirilmiş Yöntem

Yabancı dil öğretiminde uygulanacak yöntem ve tekniklerin doğru bir şekilde kullanılması, öğretilmesi amaçlanan dilin daha hızlı ve etkin bir şekilde öğrenilmesine yol açacaktır. Bu anlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler Türkçenin öğretimi için büyük önem taşımaktadır. Sözcük öğretim yöntemleri de bir dili öğrenmede kullanılan önemli araçlardan biridir. Sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan dile ait sözcüklerin dil öğrencileri tarafından öğrenilmesi ve bu öğrenilen sözcüklerin kullanımı ile Türkçenin daha kolay ve hızlı bir şekilde öğrenilmesinin yolu açılmış olur. Buna göre bu araştırmanın temel amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında yer alan etkinliklerin sözcük öğretimi açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular yanıtlanmaya çalışılmıştır.

1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan sözcük öğretim yöntemleri nelerdir?

2. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan sözcükler nelerdir?
3. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan sözcük öğretim yöntemlerinin ünitelere göre kullanım sayısı ve oranı kaçtır?
4. Yabancılar için hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan sözcük öğretim yöntemlerinin uygulanma sayısı ve uygulanan sözcük öğretim yöntemi ile öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayısı kaçtır?

YÖNTEM

Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde (TÖMER) veya Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ile ilgili hizmet veren kurumlarda çeşitli Türkçe Öğretim setleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada da en çok kullanılan kaynaklardan biri olarak kabul edilen Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 / A2 / B1 / B2 / C1 ve C2 düzeyi ders kitapları kullanılmış ve çalışma bu kitaplarla sınırlandırılmıştır.

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Şimşek ve Yıldırım, 2008: 39). Bu çalışmada da nitel araştırmada veri toplama araçlarından biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Tanrıoğen, 2009: 239). Doküman incelemesi, kaynakları elde etme, okuma, çözümlenme ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada ilgili dokümanlar okunarak elde edilen veriler tablo hâlinde sunulmuştur. Daha sonra bu tablolar incelenerek belirtilen amaçlar doğrultusunda birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Tablo 2: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı	Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*	
1. Ünite	Tanışma	43	14	%5,15	86
2. Ünite	Ailemiz	30	11	%4,04	78
3. Ünite	Günlük Hayat	39	15	%5,51	90
4. Ünite	Çevremiz	37	11	%4,04	65
5. Ünite	Meslekler	40	16	%5,88	101
6. Ünite	Ulaşım	29	13	%4,78	71
7. Ünite	İletişim	30	9	%3,31	69
8. Ünite	Tatil	24	10	%3,68	102
Toplam	8	272	99	%36,40	662

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında toplam 8 ünite de 272 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 99'unda (%36,40) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 662'dir. Üniteler arasında kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı bakımından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 3: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	11	66
Eşleştirme	9	89
Boşluk Doldurma	7	36
Çağrışım	3	24
Sözlük Kullanma	0	0
Dinleme	15	77
Okuma	4	14
Sözlü Anlatımda Kullanma	15	163
Yazılı Anlatımda Kullanma	3	26
Cümle Kurma	11	170
Diyalog	4	35
Gruplandırma	2	17
İlişkilendirme	4	24
Tahmin Etme	0	0
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	1	6
Oyun	0	0
Bulmaca	0	0
Anlam Analizi	0	0
Birleştirilmiş Yöntem	10	72
Toplam	99	819

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; dinleme yöntemi (f=15), sözlü anlatımda kullanma (f=15), görsellerden yararlanma (f=11), cümle kurma (f=11) ve birleştirilmiş yöntem (f=10) şeklindedir. En az kullanılan sözcük yöntemleri ise yazılı anlatımda kullanma (f=3) çağrışım (f=3), gruplandırma yöntemi (f=2) ve müzik (f=1) şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemler ise sözlük kullanma, tahmin etme, sözcük türetme, oyun, bulmaca ve anlam analizidir. A1 ders kitabında cümle kurma ve sözlü anlatımda kullanma yolu ile sözcük öğretiminde öğretilmesi amaçlanan sözcük sayıları dikkat çekicidir.

Tablo 4: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı	Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
1. Ünite	Zaman - Mekân	34	6 %2,26	56
2. Ünite	Sağlıklı Yaşam	34	16 %6,02	78
3. Ünite	Sosyal Etkinlikler	36	10 %3,76	85
4. Ünite	Güzel Ülkem	32	9 %3,38	75
5. Ünite	Üretimden Tüketime	37	8 %3,01	68
6. Ünite	Duygular	28	4 %1,5	44
7. Ünite	Teknoloji ve İletişim	38	10 %3,76	86
8. Ünite	İnsan ve Toplum	27	5 %1,88	53
Toplam	8	266	68 %25,66	545

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında toplam 8 ünite de 266 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 68'inde (%25,66) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 545'tir. Üniteler arasında kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı incelendiğinde 1. ünite de (Zaman ve Mekân), 6. ünite de (Duygular) ve 8. ünite de (İnsan ve Toplum) sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklere daha az yer verilmiştir.

Tablo 5: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	4	22
Eşleştirme	6	48
Boşluk Doldurma	15	83
Çağrışım	0	0
Sözlük Kullanma	0	0
Dinleme	3	49
Okuma	2	4
Sözlü Anlatımda Kullanma	6	59
Yazılı Anlatımda Kullanma	4	48
Cümle Kurma	16	184
Diyalog	2	12
Gruplandırma	1	9
İlişkilendirme	0	0

Tahmin Etme	0	0
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	0	0
Oyun	1	0
Bulmaca	0	0
Anlam Analizi	2	18
Birleştirilmiş Yöntem	6	34
Toplam	68	570

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 ders kitabında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; cümle kurma (f=16) ve boşluk doldurma (f=15) şeklindedir. En az kullanılan sözcük yöntemleri ise dinleme (f=3), okuma (f=2), diyalog (f=2), anlam analizi (f=2), oyun (f=1) ve gruplandırma yöntemi (f=1) şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemler ise çağrışım, sözlük kullanma, ilişkilendirme yöntemi, tahmin etme, sözcük türetme ve bulmacadır. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında dinleme yöntemi en fazla kullanılan yöntemler arasında iken A2 ders kitabında en az kullanılan yöntemler arasında yer almaktadır. A1 ve A2 ders kitaplarında en az kullanılan ve hiç kullanılmayan yöntemler birbirine benzerlik göstermektedir. Ayrıca A2 ders kitabında cümle kurma yolu ile sözcük öğretiminde öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı dikkat çekicidir.

Tablo 6: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı	Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
1. Ünite	Haberin Var mı?	28	3 %1,19	23
2. Ünite	Yorumlar ve Görüşler	32	9 %3,57	60
3. Ünite	Eğitim	34	8 %3,17	48
4. Ünite	Gelin Tanış Olalım	33	6 %2,38	27
5. Ünite	Engelleri Kaldıralım	28	9 %3,57	66
6. Ünite	Kurgu	34	5 %1,98	44
7. Ünite	Kutlama	31	7 %2,78	55
8. Ünite	Ömür Dediğin	32	9 %3,57	99
Toplam	8	252	56 %22,22	422

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında toplam 8 üniteye 252 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 56'sında (%22,22) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 422'dir. Üniteler arasında kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı incelendiğinde 1. üniteye (Haberin Var mı?)

sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklere daha az yer verilirken 8. ünite (Ömür Dediğin) ve 5. ünite (Engelleri Kaldırılım) daha fazla yer verilmiştir.

Tablo 7: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	0	0
Eşleştirme	7	64
Boşluk Doldurma	14	82
Çağrışım	1	0
Sözlük Kullanma	0	0
Dinleme	0	0
Okuma	6	23
Sözlü Anlatımda Kullanma	9	108
Yazılı Anlatımda Kullanma	7	76
Cümle Kurma	4	41
Diyalog	1	12
Gruplandırma	0	0
İlişkilendirme	0	0
Tahmin Etme	0	0
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	1	3
Oyun	0	0
Bulmaca	0	0
Anlam Analizi	0	0
Birleştirilmiş Yöntem	6	32
Toplam	56	441

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; boşluk doldurma (f=15) ve sözlü anlatımda kullanma (f=9) şeklindedir. En az kullanılan sözcük yöntemleri ise çağrışım (f=1), diyalog (f=1) ve müzik (f=1), şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemler ise görsellerden yararlanma, sözlük kullanma, dinleme yöntemi, gruplandırma yöntemi, ilişkilendirme yöntemi, tahmin etme, sözcük türetme, oyun, bulmaca ve anlam analizidir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine daha fazla yer verilirken A2 ders kitabında daha az ve B1 ders kitabında ise görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine yer verilmemiştir. Aynı şekilde A1 ders kitabında dinleme yöntemi en fazla kullanılan yöntemler arasında iken A2 ders kitabında en az kullanılan ve B1 ders kitabında hiç kullanılmayan yöntemler arasında yer almaktadır.

Tablo 8: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı		Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
1. Ünite	Mesleğimde İlerliyorum	40	11	%4,35	82
2. Ünite	Değerlerimiz	37	6	%2,37	54
3. Ünite	Bir Ömür Böyle Geçti	34	8	%3,16	76
4. Ünite	Mutfakta Kim Var?	26	4	%1,58	43
5. Ünite	Tercihiniz Nedir?	25	6	%2,37	57
6. Ünite	Neler Oluyor Hayatta?	34	6	%2,37	63
7. Ünite	Öğrendim, Çalıştım, Başardım	25	4	%1,58	43
8. Ünite	Misafir Sever misiniz?	32	10	%3,95	99
Toplam	8	253	55	%21,74	517

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabında toplam 8 ünite de 253 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 55'inde (%21,74) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 517'dir. Üniteler arasında kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı incelendiğinde 1. ünite de (Mesleğimde İlerliyorum) ve 8. ünite de (Misafir Sever misiniz?) sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklere daha fazla yer verilmiştir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2 ve B1 ders kitaplarında öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayıları aşamalı bir şekilde düşerken B2 ders kitabında B1 ders kitabına göre daha fazla öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı vardır.

Tablo 9: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	0	0
Eşleştirme	10	82
Boşluk Doldurma	6	44
Çağrışım	0	0
Sözlük Kullanma	2	14
Dinleme	1	14
Okuma	1	2

Sözlü Anlatımda Kullanma	15	175
Yazılı Anlatımda Kullanma	10	133
Cümle Kurma	2	6
Diyalog	1	5
Gruplandırma	1	15
İlişkilendirme	0	0
Tahmin Etme	2	26
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	0	0
Oyun	0	0
Bulmaca	1	5
Anlam Analizi	0	0
Birleştirilmiş Yöntem	3	27
Toplam	55	548

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 ders kitabında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; sözlü anlatımda kullanma (f=15), eşleştirme (f=10) ve yazılı anlatımda kullanma (f=10) şeklindedir. En az kullanılan sözcük yöntemleri ise birleştirilmiş yöntem (f=3), sözlük kullanma (f=2), cümle kurma (f=2), tahmin etme (f=2), dinleme (f=1), okuma (f=1), diyalog (f=1), gruplandırma yöntemi (f=1) ve bulmaca (f=1) şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemler ise görsellerden yararlanma, çağrışım, ilişkilendirme yöntemi, sözcük türetme, müzik, oyun ve anlam analizidir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine daha fazla yer verilirken A2 ders kitabında daha az ve B1 ve B2 ders kitaplarında ise görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine yer verilmemiştir. Aynı şekilde A1 ders kitabında dinleme yöntemi en fazla kullanılan yöntemler arasında iken A2 ders kitabında en az kullanılan ve B1 ders kitabında hiç kullanılmayan B2 ders kitabında ise en az kullanılan yöntemler arasında yer almaktadır. Ayrıca B2 ders kitabında sözlü anlatımda kullanma ve yazılı anlatımda kullanma yolu ile sözcük öğretiminde öğretilmesi amaçlanan sözcük sayıları dikkat çekicidir.

Tablo 10: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı		Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
1. Ünite	Spor	27	4	%2,11	31
2. Ünite	Değişen Dünya	20	2	%1,05	6
3. Ünite	Sözcüklerin Büyülü Dünyası	25	3	%1,58	32
4. Ünite	Canlılar Âlemi	27	3	%1,58	23
5. Ünite	Tarihe Yolculuk	31	3	%1,58	21
6. Ünite	Bilimin Gözüyle	19	1	%0,53	1
7. Ünite	Sayılarla Hayat	22	3	%1,58	28
8. Ünite	Kişiler, Kişilikler	19	1	%0,53	9
Toplam	8	190	20	%10,53	151

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabında toplam 8 ünite de 190 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 20'sinde (%10,53) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 151'dir. Üniteler arasında kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı incelendiğinde anlamlı bir farklılık yoktur. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2 ve B1 ders kitaplarında öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayıları aşamalı bir şekilde düşerken B2 ders kitabında B1 ders kitabına göre daha fazla öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı vardır. C1 ders kitabında ise B2 ders kitabına göre öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısında ciddi anlamda bir azalma vardır. C1 ders kitabında hem ünitelerde yer alan etkinliklerin sayısında hem kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısında hem de öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayısında ciddi anlamda bir azalma vardır.

Tablo 11: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	0	0
Eşleştirme	4	28
Boşluk Doldurma	1	3
Çağrışım	0	0
Sözlük Kullanma	0	0
Dinleme	3	23
Okuma	6	42
Sözlü Anlatımda Kullanma	0	0
Yazılı Anlatımda Kullanma	2	29
Cümle Kurma	1	3
Diyalog	0	0
Gruplandırma	0	0
İlişkilendirme	1	3
Tahmin Etme	1	12
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	0	0
Oyun	0	0
Bulmaca	0	0
Anlam Analizi	0	0
Birleştirilmiş Yöntem	1	9
Toplam	20	152

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 ders kitabında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; okuma yöntemi (f=6) ve eşleştirme (f=4) şeklindedir. En az kullanılan sözcük yöntemleri ise boşluk doldurma (f=1), cümle kurma (f=1), ilişkilendirme yöntemi (f=1), tahmin etme (f=1) ve birleştirilmiş yöntem (f=1) şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemler ise görsellerden yararlanma, çağrışım, sözlük kullanma, sözlü anlatımda kullanma, diyalog, gruplandırma yöntemi, sözcük türetme, müzik,

oyun, bulmaca ve anlam analizidir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine daha fazla yer verilirken A2 ders kitabında daha az ve B1, B2 ve C1 ders kitaplarında ise görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine yer verilmemiştir.

Tablo 12: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Ünitenin Adı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı		Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
1. Ünite	Sözcüklerle Dünya Kurmak	18	0	%0	0
2. Ünite	Türkçenin İncelikleri	23	3	%1,88	37
3. Ünite	Modanın Kalbi	15	0	%0	0
4. Ünite	Bilimin Ötesinde	16	2	%1,25	12
5. Ünite	Kültür Aynamızdan Yansımalar	24	2	%1,25	12
6. Ünite	İletişim Dünyası	19	0	%0	0
7. Ünite	Hayat Dersleri	21	0	%0	0
8. Ünite	Gezi, Deneme, Makale	24	0	%0	0
Toplam	8	160	7	%4,38	61

* Tekrar eden sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 ders kitabında toplam 8 üniteye 160 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 7'sinde (%4,38) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı ise 61'dir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2 ve B1 ders kitaplarında öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayıları aşamalı bir şekilde düşerken B2 ders kitabında B1 ders kitabına göre daha fazla öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı vardır. C1 ve C2 ders kitaplarında ise hem ünitelerde yer alan etkinliklerin sayısında hem kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısında hem de öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin sayısında ciddi anlamda bir azalma vardır.

Tablo 13: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısı

Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri	Uygulanma Sayısı	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	0	0
Eşleştirme	1	7
Boşluk Doldurma	0	0
Çağrışım	0	0
Sözlük Kullanma	0	0
Dinleme	0	0
Okuma	3	38
Sözlü Anlatımda Kullanma	0	0
Yazılı Anlatımda Kullanma	1	8
Cümle Kurma	0	0
Diyalog	0	0
Gruplandırma	0	0
İlişkilendirme	0	0
Tahmin Etme	2	12
Sözcük Türetme	0	0
Müzik	0	0
Oyun	0	0
Bulmaca	0	0
Anlam Analizi	0	0
Birleştirilmiş Yöntem	0	0
Toplam	7	65

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 ders kitabında sadece okuma yöntemi (f=3), tahmin etme (f=2), yazılı anlatımda kullanma (f=1) ve eşleştirme (f=1) yöntemleri ile ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 ders kitabında görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretimine daha fazla yer verilirken A2 ders kitabında daha az ve B1, B2, C1 ve C2 ders kitaplarında ise hiç yer verilmemiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretiminin başlangıç seviyesi olarak ifade edilen A1 düzeyinde çok fazla kullanılması dil öğrencisinin daha kolay ve anlamlı bir şekilde sözcük öğrenmesine yardımcı olması ile açıklanabilir. Arslan ve Gürdal'a göre (2012: 265) sözcükleri görsel olarak anlatan şekil, kroki, resimler sözcüğün doğru ve kolay kavranmasını sağlar ve çabuk unutulmasını engeller. Buna göre görsellerden yararlanma yolu ile sözcük öğretiminin A1 düzeyinde kullanılması gerektiği ifade edilebilir.

SONUÇ

Yabancı dil öğretimi bir dilin dil bilgisi yapılarına ait kurallarını öğrenmeden önce ilk olarak öğrenilmesi amaçlanan dile ait sözcüklerin öğrenimi şeklinde başlar. Alan yazındaki ilgili araştırmalara bakıldığında Memiş (2018: 1287), bireyin kendi ana dilini konuşurken yeni sözcük öğrenmek için var olan sözcük hazinesini kullanabildiğini

ancak yabancı dil öğrencisinin ise öğrenmeye başlayabilmek için bile belli miktarda sözcüğü bilinçli olarak öğrenmeye ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Nitekim sözcük öğrenimi bir yabancı dili öğrenmeye başlamanın ilk adımı olarak karşımıza çıkmaktadır ve yabancı dil öğrenim sürecinin sonuna kadar devam etmektedir. Bu anlamda hazırlanan ders kitaplarında kullanılan etkinlikler sözcük öğretimi açısından büyük öneme sahiptir.

Araştırma kapsamında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi ders kitapları sözcük öğretimi açısından incelenerek birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar aşağıda tablo hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 14: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemleri ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcüklerin Sayısının Ünitelere Göre Dağılımı

Ders Kitapları	Ünite Sayısı	Etkinlik Sayısı	Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Sayısı	Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı*
A1	8	272	99 %7,11	662
A2	8	266	68 %4,88	545
B1	8	252	56 %4,02	422
B2	8	253	55 %3,95	517
C1	8	190	20 %1,44	151
C2	8	160	7 %0,5	61
Toplam	48	1393	305 %21,9	2358

* Aynı ünite içerisinde farklı sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan aynı sözcükler sayıma dâhil edilmemiştir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında toplam 48 ünite de 1393 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerin 305'inde (%21,9) sözcük öğretim yöntemleri kullanılmıştır. En fazla etkinlik sayısı ile kullanılan sözcük öğretim yöntemi sayısı ve öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı A1 ders kitabında yer almaktadır. En az etkinlik sayısı ile kullanılan sözcük öğretim yöntemi sayısı ve öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısı C2 ders kitabında yer almaktadır.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi ders kitaplarındaki etkinlik sayısı, kullanılan sözcük öğretim yöntemlerinin sayısı ve öğretilmesi amaçlanan sözcük sayısında genel anlamda aşamalı olarak bir azalma meydana gelmiştir. Sadece B1 ve B2 düzeyi ders kitaplarında hem etkinlik sayısı hem de kullanılan sözcük öğretim yöntemleri sayısı birbirine yakın olarak gözlemlenmiştir. Öğretilmesi amaçlanan sözcükler bakımından da B2 düzeyi ders kitabında yükselme olmuş ancak daha sonra azalma meydana gelmiştir. Grafikten ulaşılan bu sonuçlara göre A1 düzeyi ders kitabında sözcük öğretimine daha fazla önem verildiği ve C2 düzeyi ders kitabında ise sözcük öğretimine daha az önem verildiği ifade edilebilir.

Tablo 15: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında Kullanılan Sözcük Öğretim Yöntemlerinin Ders Kitaplarına Göre Uygulanma Sayısı ve Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı

Sözcük Öğretim Yöntemleri	A1	A2	B1	B2	C1	C2	Toplam	Uygulanan Sözcük Öğretim Yöntemi ile Öğretilmesi Amaçlanan Sözcük Sayısı
Görsellerden Yararlanma	11	4	0	0	0	0	15	88
Eşleştirme	9	6	7	10	4	1	37	318
Boşluk Doldurma	7	15	14	6	1	0	43	248
Çağrışım	3	0	1	0	0	0	4	24
Sözlük Kullanma	0	0	0	2	0	0	2	14
Dinleme	15	3	0	1	3	0	22	163
Okuma	4	2	6	1	6	3	22	123
Sözlü Anlatımda Kullanma	15	6	9	15	0	0	45	505
Yazılı Anlatımda Kullanma	3	4	7	10	2	1	27	320
Cümle Kurma	11	16	4	2	1	0	34	404
Diyalog	4	2	1	1	0	0	8	54
Gruplandırma	2	1	0	1	0	0	4	41
İlişkilendirme	4	0	0	0	1	0	5	27
Tahmin Etme	0	0	0	2	1	2	5	50
Sözcük Türetme	0	0	0	0	0	0	0	0
Müzik	1	0	1	0	0	0	2	9
Oyun	0	1	0	0	0	0	1	0
Bulmaca	0	0	0	1	0	0	1	5
Anlam Analizi	0	2	0	0	0	0	2	18
Birleştirilmiş Yöntem	10	6	6	3	1	0	26	174
Toplam	99	68	56	55	20	7	305	2585

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında en fazla kullanılan sözcük öğretim yöntemleri; sözlü anlatımda kullanma (f=45), boşluk doldurma (f=43), eşleştirme (f=37) ve cümle kurma (f=34) şeklindedir. En az kullanılan sözcük öğretim yöntemleri ise sözlük kullanma (f=2), müzik (f=2), anlam analizi (f=2), oyun (f=1) ve bulmaca (f=1) şeklindedir. Hiç kullanılmayan yöntemlerden sadece sözcük türetme vardır. Uğur'un (2014: 83) ifade ettiğine göre sözlük kullanma, ana dili eğitiminde en çok kullanılan sözcük öğretim yöntemlerindedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında ise sözlük kullanma en az kullanılan sözcük öğretim yöntemleri arasında yer almaktadır. Bu durum ana dili öğretimi ile yabancı dil öğretiminin birbirinden farklı olduğuna işaret etmektedir. Aynı zamanda sözcük türetme yolu ile sözcük öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer

verilmemesi ilgi çekicidir. Çünkü sözcük türetme yöntemi, öğrenilen sözcüklerden hareketle yeni sözcüklerin öğrenilmesini kolaylaştırır.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitaplarında eşleştirme, boşluk doldurma, dinleme, okuma, sözlü anlatımda kullanma, yazılı anlatımda kullanma ve cümle kurma olmak üzere genel olarak dört temel dil becerisini destekleyen sözcük öğretim yöntemleri tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra oyun, bulmaca ve müzik gibi eğlenceli sayılabilecek sözcük öğretim yöntemleri ile ilgili etkinliklere daha az yer verilmiştir. Cengiz (2004: 162), müzik unsurunun sözcüğü belleğe kolay bir şekilde kodlamayı kolaylaştırdığını ve öğrencilerin sosyal ilişkilerini de olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Dervişoğulları (2008: 104) da oyunla sözcük öğretiminin derse katılımı artırdığını, derse karşı olumlu davranış ve tutum oluşturduğunu, sınıf içinde olumlu iletişim kurulduğunu, sözcüklerin öğrenme sürecini kolaylaştırdığını ve dersin eğlenceli geçtiğini ifade etmiştir. Bu tarz etkinliklerin kitaplarda fazlalaştırılması derslerin eğlenceli geçmesine katkı sağladığı gibi öğrenciyi de sözcük öğrenimine teşvik eder. Aynı zamanda sürekli olarak aynı tarz etkinliklerin tekrar etmesi öğrencilerin isteklendirmesini düşürebileceği gibi dersin verimli geçmesini engeller ve dolayısıyla sözcük öğretiminde öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin öğrenciler tarafından kazanılması zorlaşır. Buna göre oyun ve müzik ile ilgili sözcük öğretimine ilişkin etkinlikler öğrencilerin isteklendirmesini artırıcı bir unsur olarak ifade edilebilir.

ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulardan çıkan sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara, Türkçe öğreticilerine ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabı hazırlayan uzmanlara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi ders kitaplarını kapsamaktadır. Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitapları sözcük öğretimi bakımından incelenmiş, kitaplarda kullanılan sözcük öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanma sayıları, öğretilmesi amaçlanan sözcükler ve bu sözcüklerin sayıları belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer araştırmacılar farklı Türkçe öğretim setlerini araştırma evreni olarak kabul edip benzer bir çalışma yapabilir ya da iki veya daha fazla Türkçe öğretim setlerini karşılaştırmalı olarak sözcük öğretimi bakımından inceleyebilir.
- Araştırmada kullanılan sözcük öğretim yöntemleri ve öğretilmesi amaçlanan sözcükler tespit edilmiştir. Araştırmacılara öğretilen sözcüklerin türlerine yönelik çalışmalar yapması önerilebilir. Bu çalışma ile birlikte sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin söz varlığı ortaya çıkarılmış olur.
- Araştırmada sadece yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en fazla kullanılan setlerden biri olan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders

kitaplarındaki etkinlikler incelenmiştir. Araştırmacılara yabancı dil olarak İngilizce, Arapça, Fransızca ve Almanca gibi farklı diller için hazırlanan kitaplarda yer alan etkinliklerin sözcük öğretimi bakımından incelenmesi önerilebilir. Bu tarz bir araştırma farklı dillerin öğretiminde kullanılan sözcük öğretim yöntemlerinin neler olduğu hakkında bize fikirler verecektir. Bu fikirler doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan sözcük öğretim yöntemleri ile diğer farklı dillerin öğretiminde kullanılan sözcük öğretim yöntemlerinin benzerlikleri, farklılıkları sözcük öğretimi konusunda yeni yaklaşımları da beraberinde getirecektir.

- Araştırmada yetişkinler için hazırlanan Türkçe öğretim seti kullanılmıştır. Araştırmacılara hedef kitlesi çocuklar olan Türkçe öğretim setlerindeki sözcük öğretim yöntemleri ile öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin incelenmesi önerilebilir.

Türkçe Öğreticilerine Yönelik Öneriler

- Türkçe öğreticileri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcüklerin bir dili öğrenme üzerindeki etkinliğinin farkında olmalı ve buna uygun olarak bilinçli bir şekilde ders sürecini geçirmelidir. Yaptığımız araştırma sonucunda da ders kitaplarının yaklaşık %21'i sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklerden oluşmaktadır. Buna göre bir dili öğrenmede kullanılan en yaygın kaynaklardan biri olan ders kitaplarındaki sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklerin uygulanmasında ve dil öğrencileri tarafından bu etkinliklerin özenle yapılmasına dikkat edilmesi konusunda Türkçe öğreticilerine büyük roller düşmektedir.
- Ders kitaplarında öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin dil öğrencisine öğretilmesinde etkinliklerin yetersiz kaldığı durumlarda Türkçe öğretileri fazladan etkinlikler geliştirerek söz konusu sözcüklerin dil öğrencileri tarafından öğrenilmesini sağlamaları gerekebilir. Bu anlamda Türkçe öğreticilerinin sözcük öğretim yöntemlerinin farkında olmaları gerekmektedir.

Ders Kitabı Hazırlayan Uzmanlara Yönelik Öneriler

- Bir yabancı dili öğrenme süreci öncelikli olarak öğrenilmesi amaçlanan dile ait sözcükleri öğrenmekle başlar. Bu yüzden sözcük öğretim yöntemleri kullanılarak öğretilmesi amaçlanan sözcüklerin seçiminde sıklık çalışmalarından yararlanılması yabancı dil olarak Türkçe öğretimine olumlu anlamda katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, M. S. (2004). Türkçe öğretim yöntemleri, Ankara: Yeryüzü Yayınları.
- Arslan, M. ve Gürdal, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. Kastamonu Eğitim Dergisi. 20(1): 255-270.
- Aksan D. (2009). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol H. (2005). Türkçe ilk okuma yazma öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başutku, S. ve Durmuş, E. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde b1 düzeyinde kelime öğretim tekniklerinin değerlendirilmesi. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, 1(2): 139-162.
- Biçer N. ve Polatcan, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğrenme stratejilerinin değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (54): 811-828.
- Campillo, R. M. (1995). Teaching and learning vocabulary and introduction for english students. Ensayos: Revista de la Facultad de Educación de Albacete, (10): 35-50.
- Cengiz, Y. (2004). Yabancı dilde sözcük öğretimine müzik kullanımının etkilerinin beyin temelli öğrenme kuramı ışığında araştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretimi Ana Bilim Dalı.
- Çal P. ve Erdoğan E. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin etkinliklerle kelime öğretimi hakkındaki görüşleri. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(özel sayı): 153-164.
- Demirel, Ö. (2004). Yabancı dil öğretimi, dil pasaportu ve dil dosyası. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, V. D. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere kelime öğretiminde farklı kelime gruplarının kullanımının etkisi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi. 2(4), 286-299.
- Demirezen, M. (1983). Sözcük öğretiminde anadili-yabancı dil çatışması. Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, XLVII(381): 282-289.
- Dervişoğulları, N. (2008). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilen sınıflarda oyunlarla sözcük öğretimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Ana Bilim Dalı Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Bilim Dalı.
- Erol H. F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçede kelime öğretimi. International Journal of Languages' Education and Teaching.1289-1298.
- Göğüş B. (1968). İlkokullarda Türkçe öğretimi kılavuzu. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2018). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C1 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Gültekin, İ. Kalfa, M. Atabey, İ. Mete, F. Eryiğit, A. ve Kılıç, U. (2017). Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti C2 Ders Kitabı. E. Barın, Ş. Çobanoğlu, Ş. Ateş, M. Balcı ve C. Özdemir (Ed.). Ankara: Yunus Emre Enstitüsü, Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Güneş, F. (2013). Sözcüklerin gücü ve zihinsel sözlük. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (1): 1-24.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2011). Türkçenin karanlık günleri. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Karakuş, İ. (2005). Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın.
- Karatay, H. (2007). Sözcük öğretimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27(1): 141-153.
- Memiş, M. R. (2018). Kelime Hazinesi ve Yabancı Dilde Kelime Öğretimi Üzerine, Turkish Studies Volume 13/19, Summer, 1273-1289.
- Öz, M.F. (2003). Uygulamalı Türkçe öğretimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Schmitt, N. (1997). Vocabulary Learning Strategies. In N. Schmitt & M. Mc. Carthy (Eds.). Vocabulary: Description, Acquisition and Pedogogy (PP. 199-228.). Cambridge: Cambridge University Press
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Tanrıöğen, A. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uğur, F. (2014). Türkçe öğretmenlerinin sözcük öğretim ve yöntem tekniklerini kullanma düzeyleri üzerine bir araştırma (Afyonkarahisar ili örneği). Yayımlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Wallace, M. J. (1982). Teaching vocabulary. London: Heinemann.

Wilkins, D.A. (1972). Linguistics in language teaching. London: Hodder and Stoughton Educational.